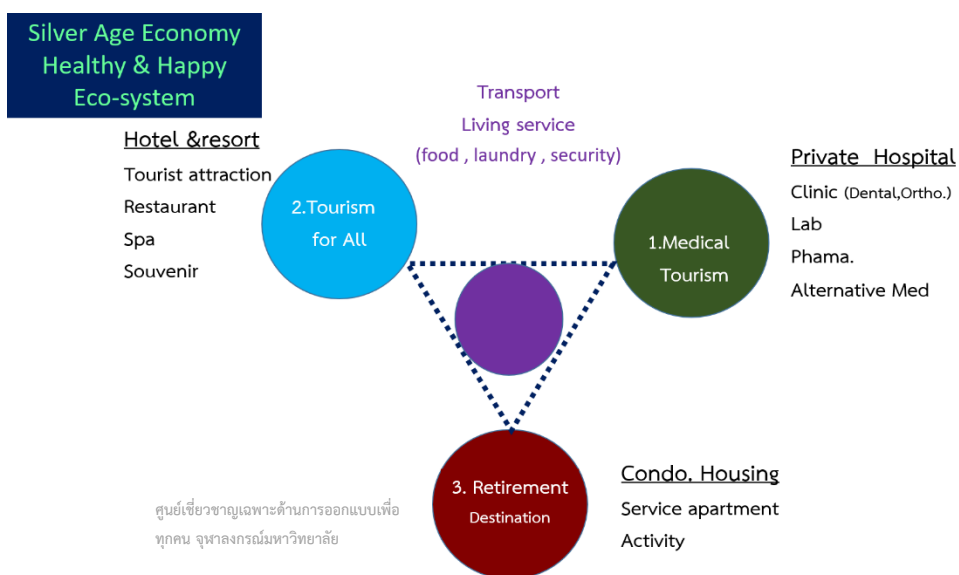

การบูรณาการและการยกระดับธุรกิจเพื่อสังคมสูงวัย
ในประเทศไทย หลังวิกฤต Covid-19

Thailand Silver economy integration & upgrading after Covid-19 crisis

รศ.ไตรรัตน์ จารุทัศน์

ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการออกแบบเพื่อทุกคน
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การบูรณาการและการยกระดับธุรกิจเพื่อสังคมสูงวัย ในประเทศไทย หลังวิกฤต Covid-19

Thailand Silver economy integration & upgrading after Covid-19 crisis

1. โลกเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว

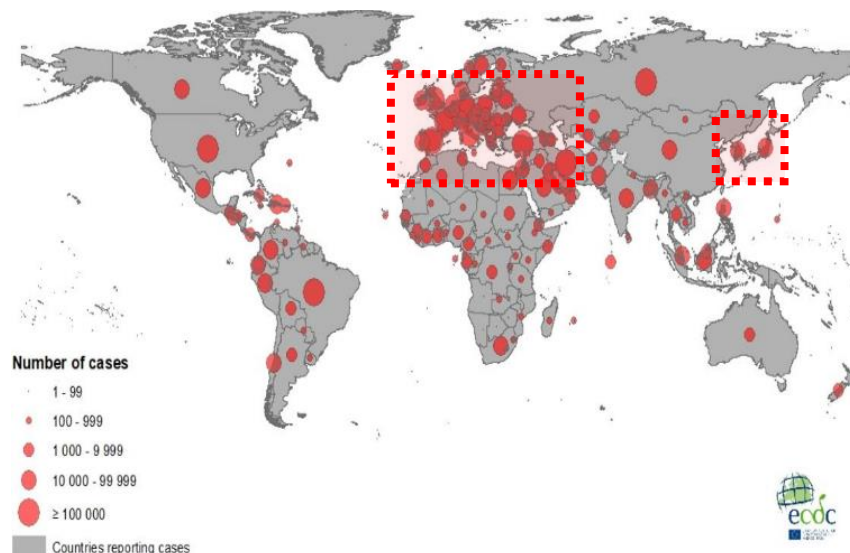
จากข้อมูลของ WHO ภายใน ค.ศ.2025 ส่วนใหญ่ทวีปเอเชีย อเมริกา(เหนือ,กลาง,ใต้) ออสเตรเลีย และยุโรป จะมีผู้สูงอายุ 10-30% โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศ ญี่ปุ่น อิตาลี สเปน เยอรมัน ฟินแลนด์ จะมีผู้สูงอายุมากกว่า30%(เป็น Super Age society) และมีการคาดการณ์กันว่า”ธุรกิจเพื่อสังคมสูงวัย(Silver economy)” จะเติบโตมากในทศวรรษนี้เช่นกัน

แผนภูมิแสดงประเทศที่เริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย(10%) เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด(30%)

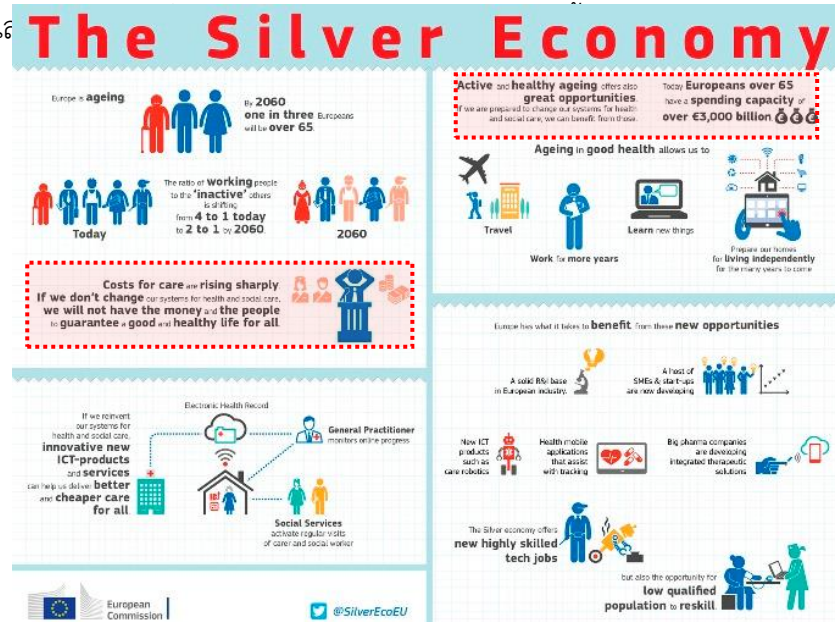
จากแผนภูมิแสดงประเทศที่เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด เทียบกับแผนภูมิแสดงประเทศที่มีการระบาดของCovid-19 เราจะพบว่าการระบาดเป็นกระจุกตัวในทวีปยุโรป ทั้งนี้เป็นเพราะพื้นที่นี้มีความเป็นเมือง(Urbanization)สูง มีความหนาแน่นของประชากรมาก ส่งผลให้ผู้สูงอายุในประเทศเหล่านี้เสียชีวิตมาก

แผนภูมิแสดงประเทศที่มีการระบาดของ Covid-19 ณ 18 พค. 2563

2.ธุรกิจเพื่อสังคมสูงวัย(Silver economy)

มีการคาดการณ์ว่า กลุ่ม Active ageing จะเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยว การดูแลสุขภาพ และ **3 ล้านล้านยูโร**

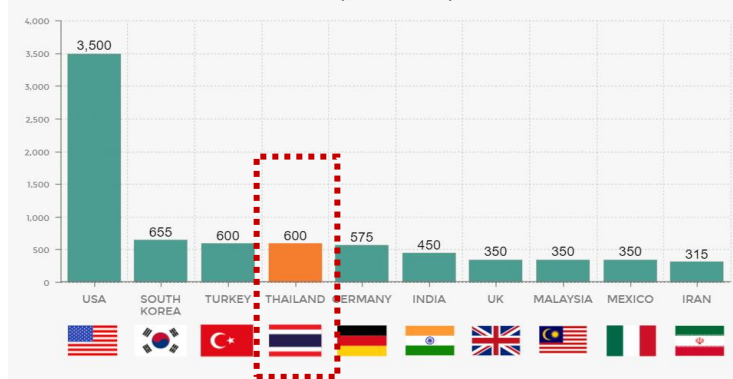

3.ประเทศไทยติดลำดับโลก ในธุรกิจเพื่อดูแลสุขภาพและสังคมสูงวัย 3 ธุรกิจ

ได้แก่ **Medical tourism** , **Tourism for All** และ **Retirement destination.**

3.1.การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์(Medical tourism)

TOP 10 GLOBAL MEDICAL TOURISM DESTINATIONS BY VALUE (2017)
(USD millions)

สถาบัน Allied Market Research ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการทำวิจัย วิเคราะห์เศรษฐกิจของโลก บอกไว้ว่าอุตสาหกรรม Medical Tourism จะเติบโตไปอีก 8 ปีข้างหน้า (2017 -2023) เฉลี่ยปีละ 15% โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก คาดกันว่าตลาดนี้จะมีมูลค่าสูงถึง 5 ล้านล้านบาท ซึ่งผู้ครองส่วนแบ่งตลาดรายใหญ่ คือ **ไทย อินเดีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย**

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เผยว่า ปี 2560 ประเทศไทยสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่เข้ามาใช้บริการด้านเวชศาสตร์ชะลอวัยและความงามกว่า **23,000 ล้านบาท** และคาดว่าปี 2561 จะเพิ่มขึ้น **13.9%** หรือประมาณ **26,000 ล้านบาท** ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่เดินทางมาไทย มักมาเพื่อรักษาโรคเฉพาะทาง ตรวจสอบสุขภาพ บริการด้านการชะลอวัย และศัลยกรรมความงาม เนื่องจากบริการเหล่านี้ในไทยมีชื่อเสียงและมาตรฐานใกล้เคียงโรงพยาบาลในยุโรป ทั้งเรื่องเทคโนโลยี ระยะเวลาในการรอคิว และค่าใช้จ่ายที่ประหยัดกว่าประเทศอื่นๆ

ภาพแสดงนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาใช้ Anti Aging & Wellness ในไทย

ANTI-AGING & WELLNESS CENTERS

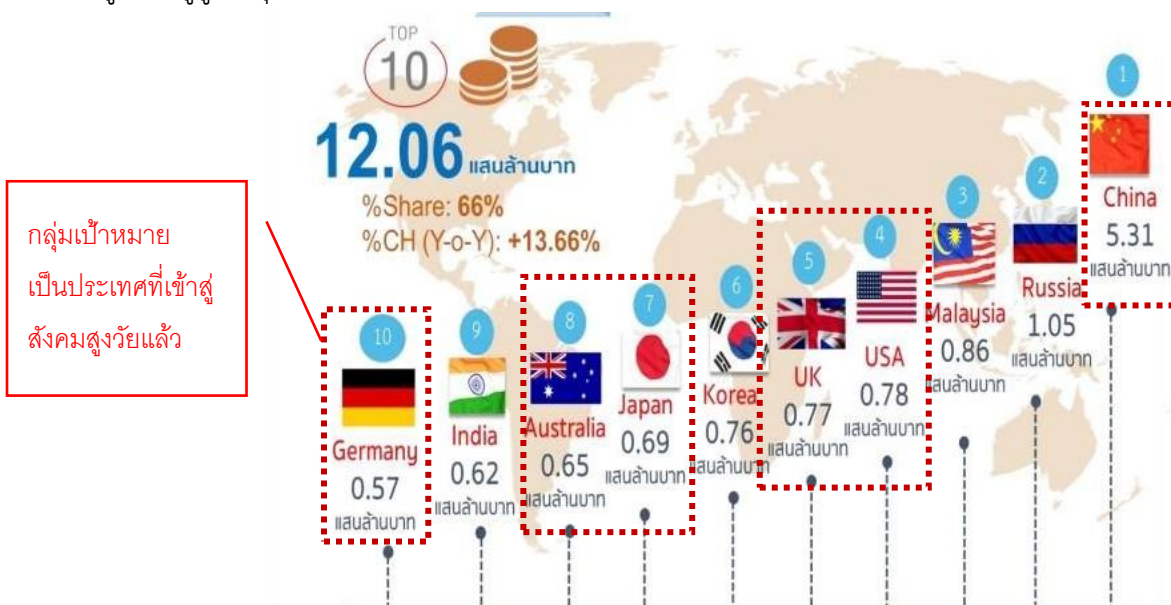
- สถิติจำนวน Medical tourist ที่มาใช้บริการต่อปี **66,492 คน**
- รายได้รวมจาก Medical tourist ที่มาใช้บริการในปี 2560 **23,128,859,400 บาท**
- Medical tourist ที่มาใช้บริการมากที่สุด 10 อันดับมาจากประเทศใด
1. จีน 2. อังกฤษ 3. สหรัฐอาหรับเอมิเรต 4. สิงคโปร์ 5. อินเดีย
6. เยอรมัน 7. ออสเตรเลีย 8. เวียดนาม 9. สหรัฐอเมริกา 10. การ์ต้า

■ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย เฉลี่ยรวม **5 วัน**

■ ปริมาณการใช้จ่ายต่อคนในการใช้บริการทางการแพทย์ **234,923-700,000 บาท**

3.2 การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล(Tourism for All)

กรมการท่องเที่ยวเปิดเผยว่าใน พ.ศ.2559 นักท่องเที่ยวสูงอายุต่างชาติจำนวน 3.62 ล้านคน เดินทางมาประเทศไทยคิดเป็น12.1%ของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดโดยมีอัตราการเติบโตสูงถึง+17.2% มีรายรับรวม 196 พันล้านบาทคิดเป็น 8.66% ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมด ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุกลุ่มนี้คือ 10.7 วัน และ 10 อันดับนักท่องเที่ยวมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการท่องเที่ยว แยกต่างกลุ่มประเทศ

ประเทศไทยมีรายรับจากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ 4 เพิ่มขึ้น 10.7% World Tourism Organization reports 2019

Rank $\blacktriangle$	Region $\blacktriangle$	International tourism receipts (US\$ billion) (2018) ^[1]	International tourism receipts (US\$ billion) (2017) ^[3]	Change (2017 to 2018) (%) $\blacktriangle$
1	 United States	214.5	210.7	$\blacktriangle$ 1.8%
2	 Spain	73.8	68.1	$\blacktriangle$ 8.4%
3	 France	67.3	60.7	$\blacktriangle$ 10.9%
4	 Thailand	63.0	56.9	$\blacktriangle$ 10.7%
5	 United Kingdom	51.9	49.0	$\blacktriangle$ 5.9%
6	 Italy	49.3	44.2	$\blacktriangle$ 11.5%
7	 Australia	45.0	41.7	$\blacktriangle$ 7.9%
8	 Germany	43.0	39.8	$\blacktriangle$ 8.0%
9	 Japan	41.1	34.1	$\blacktriangle$ 20.5%
10	 China	40.4	38.6	$\blacktriangle$ 4.7%

ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการออกแบบเพื่อ
ทุกคน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 ที่พำนักระยะยาวหลังเกษียณ(Retirement destination)

ประเทศไทยเหมาะเป็นที่พำนักระยะยาวหลังเกษียณ เพราะมีวัฒนธรรมแปลกใหม่ มีค่าครองชีพต่ำ การดูแลสุขภาพที่ยืดเยื้อและราคาถูก ภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาที่พูดกันอย่างกว้างขวาง อัตราอาชญากรรมต่ำ วีซ่าเกษียณอายุเบื้องต้นนั้นง่ายที่จะได้รับ(เมื่อมีรายได้ต่อปี 22,000 เหรียญสหรัฐ) อีกทั้งมีสนธิสัญญาด้านภาษีระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย เพื่อป้องกันการเก็บภาษีซ้อนและยกเว้นจากการเก็บภาษีของไทยในเรื่องประกันสังคมและการชำระเงินบำนาญจากสหรัฐอเมริกา เมืองทางตอนเหนือของเชียงใหม่ดึงดูดผู้เกษียณเช่นเดียวกับเมืองหลวงที่แออัดของกรุงเทพฯและเกาะภูเก็ต¹ ตามดัชนีการเกษียณอายุทั่วโลกของ International Living ใน ค.ศ. 2019 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 จาก 73 ประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางที่ดีที่สุดสำหรับผู้สูงอายุ

¹ William P. Barrett, The Best Places To Retire Abroad In 2020,

<https://www.forbes.com/sites/williambarrett/2019/11/27/the-best-places-to-retire-abroad-in-2020/#21299ef2516c>

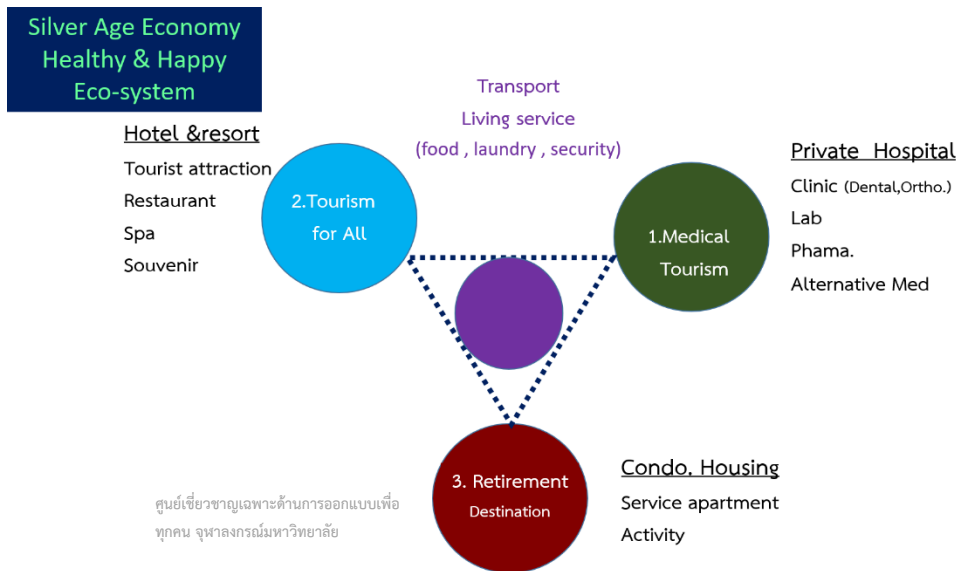
The World's Best Places to Retire in 2019

Country	Visa & Residence	Healthcare	Climate	Cost of Living	FINAL SCORES
Panama	100	81	85	73	88.9
Costa Rica	88	87	91	74	87.8
Mexico	88	87	88	74	87.4
Ecuador	93	89	95	72	87.0
Malaysia	94	95	78	82	86.0
Colombia	81	85	90	88	85.4
Portugal	84	76	88	77	85.2
Peru	85	81	88	92	84.0
Thailand	71	92	83	94	83.5
Spain	74	85	87	75	82.2

<https://internationalliving.com/the-best-places-to-retire/>

4.การบูรณาการและการยกระดับธุรกิจเพื่อสังคมสูงวัย

3 ธุรกิจ ดังกล่าว (Medical tourism ,Tourism for All , Retirement destination) มีความสัมพันธ์ และมีการพึ่งพากันในระบบนิเวศน์เดียวกัน แต่...ที่ผ่านมามาทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างคนต่างผลักดัน ขาดการบูรณาการซึ่งกันและกัน หากเราสามารถบูรณาการ 3 ธุรกิจนี้ เช่น มีแผนการตลาดที่เจาะลูกค้ากลุ่มเดียวกัน มีการยกระดับสถานที่และบริการให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้นเหมือนกัน แล้วเราจะมีธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของสังคมสูงวัยโลกได้ ซึ่งจะเป็นการปรับตัวของธุรกิจไทยหลัง Covid-19 ที่ยั่งยืนต่อไป

5.ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่าง ตัวอย่าง

5.1 จัดทำแผนกลยุทธ์ทางการตลาดและการพัฒนาสินค้า-บริการร่วมกัน

ภาครัฐ:กระทรวงท่องเที่ยวฯ*,กระทรวงสาธารณสุข,กระทรวงมหาดไทย,สภาพัฒน์

ภาคเอกชน:หอการค้า*,สมาคมโรงแรม,สมาคมโรงพยาบาลเอกชน,สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย

5.2 นโยบายสนับสนุน อื่น

- ให้ 3 ธุรกิจนี้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน(BOI) ได้รับยกเว้นภาษีเครื่องจักร อุปกรณ์ รายได้ ฯลฯ(ภาครัฐBOI*)

- กำหนดพื้นที่นำร่อง(Pilot area :Sand Box) (ภาครัฐBOI*)

-ปรับเงื่อนไข Long stay visa 10 ปี ในกลุ่มประเทศเป้าหมาย ให้รวม Medical tourism,Tourism for All , (ภาครัฐ:กระทรวงการต่างประเทศ*)

-ปรับเงื่อนไขการขอสัญชาติของชาวต่างชาติที่ต้องการเป็น Permanent senior citizen (ภาครัฐ:กระทรวงการต่างประเทศ*)

*หน่วยงานหลัก

- ป้องกันการเก็บภาษีซ้อนและยกเว้นจากการเก็บภาษีจากเงินประกันสังคมและเงินบำนาญจากต่างประเทศ
- ต่างชาติสามารถครอบครองอสังหาริมทรัพย์ เพื่อการพำนักระยะยาว ทั้งอาคารชุด บ้านจัดสรร ฯลฯ ได้มากขึ้น และง่ายขึ้น (ในบางพื้นที่) (ภาครัฐ:กระทรวงการคลัง*,กระทรวงมหาดไทย ; เอกชน:สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย)
- สนับสนุนงบประมาณในการปรับโครงสร้างธุรกิจ เพื่อรองรับ 3 ธุรกิจหลักนี้ ทั้งการปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้ Universal Design , Re-skill พนักงานให้สามารถดูแลลูกค้ากลุ่มนี้ได้(ภาครัฐ:กระทรวงการคลัง*,ธนาคารรัฐ)

6.ประโยชน์อื่นๆที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทั้ง 3 ธุรกิจหลัก นี้สามารถเป็นเครื่องจักรขับเคลื่อน Supply chain อื่นๆที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น
Medical tourism : Private Hospital, Clinic (Dental, Ortho.) , Lab , Pharmaceutical , Alternative Medicine Spa อนาคตอาจพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเช่น ยา , เครื่องมือแพทย์ , วัคซีน
Tourism for All : Hotel & resort , Tourist attraction, Restaurant , Souvenir , Guild
Retirement destination : Real estate business, Contractor , Construction Material industrial Household product etc.

6.2 ทั้ง 3 ธุรกิจหลักนี้เป็น Labor intensive Business จะเกิดการจ้างงานอย่างมหาศาลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพแรงงาน

6.3 ลดความเหลื่อมล้ำ-กระจายการพัฒนา ด้วยเหตุที่ทั้ง 3 ธุรกิจหลักนี้ สามารถเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคของประเทศ จึงสามารถกระจายการพัฒนาไปในภูมิภาคต่างๆได้เป็นอย่างดี สามารถกระจายรายได้ สร้างการพัฒนาในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำได้

6.4 ยกกระต๊اب 3 ธุรกิจ ดังกล่าวให้ติดลำดับ 1 ใน 3 ให้ได้ จน Supply chain จากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศไทย และจะเกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับบริษัทคนไทย